

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЗАКОНЫ

Татарстан Республикасының аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында

Татарстан Республикасы
Дәүләт Советы тарафыннан
2024 елның 6 июнендә
кабул ителде

1 статья

«Татарстан Республикасы дәүләт граждан хезмәте турында» 2003 елның 16 гыйнварындагы 3-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 45 статьясына (2005 елның 25 октябрендәге 106-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы редакциясендә) (Татарстан Дәүләт Советы Жыелма басмасы, 2003, № 1; 2005, № 10 (II өлеш); 2006, № 12 (I өлеш); 2007, № 11; 2008, № 3, № 10 (I өлеш), № 12 (I өлеш); 2009, № 12 (I өлеш); 2010, № 1 – 2, № 10 (II өлеш); 2011, № 5, № 11 (I өлеш); 2012, № 7 (I өлеш); 2013, № 2 (I өлеш), № 3, № 11 (I өлеш); 2014, № 5, № 6 (II өлеш), № 7, № 12 (II өлеш); 2015, № 7 (I өлеш); 2016, № 4, № 7 – 8, № 9 (II өлеш); Татарстан Республикасы законнар жыелмасы, 2017, № 1 (I өлеш), № 85 (I өлеш); 2018, № 1 (I өлеш), № 29 (I өлеш), № 54 (I өлеш), № 78 (I өлеш); 2020, № 4 (I өлеш), № 37 (I өлеш), № 87 (I өлеш); 2021, № 1 (I өлеш), № 57 (I өлеш); 2022, № 34 (I өлеш), № 96 (I өлеш); 2023, № 27 (I өлеш), № 35 (I өлеш), № 48 (I өлеш), № 73 (I өлеш), № 92 (I өлеш); 2024, № 18 (I өлеш) түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1) 4 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«4. Тиешле еллар эшләгән өчен пенсияне тиешле елда билгеләү өчен кирәклे дәвамлылығы әлеге Законга 2 нче күшымта нигезендә билгеләнә торган дәүләт хезмәте стажы булганда, дәүләт хезмәткәрләренә тиешле еллар эшләгән өчен пенсия Татарстан Республикасы дәүләт граждан хезмәте вазыйфалары реестрында бер теркәү номеры булган, гомуми эшләү вакыты биш елдан да ким булмаган дәүләт хезмәте вазыйфасы буенча дәүләт хезмәткәренең айлық акчалата тулы кеременең 35 проценты күләмендә билгеләнә. Бу чакта тиешле еллар эшләгән өчен пенсия күләмен исәпләү өчен дәүләт хезмәтенең әлеге вазыйфасы буенча айлык

акчалата тулы керемнең тиешле еллар эшләгән өчен пенсия билгеләнгән көнгә әлеге Закон нигезендә билгеләнгән күләме кулланыла.

Дәүләт хезмәткәренең берничә дәүләт хезмәте вазыйфасы буенча биш елдан да ким булмаган стажы булганда, тиешле еллар эшләгән өчен пенсия ул үзе сайлаган дәүләт хезмәте вазыйфасы буенча билгеләнә.

Тиешле еллар эшләгән өчен пенсия билгеләү өчен кирәклे дәүләт хезмәте стажыннан артып киткән дәүләт хезмәте стажының һәр тулы елы өчен тиешле еллар эшләгән өчен пенсия күләме дәүләт хезмәтенең әлеге өлешнең беренче абзацы нигезендә билгеләнә торган вазыйфасы буенча айлық акчалата тулы керемнән 3 процентка арта. Бу чакта тиешле еллар эшләгән өчен пенсия күләме эшләү вакыты биш елдан да ким булмаган дәүләт хезмәте вазыйфасы буенча тиешле еллар эшләгән өчен пенсия билгеләнгән көнгә дәүләт хезмәткәренең айлық акчалата тулы кеременең 80 процентаеннан артык була алмый.

Бер дәүләт хезмәте вазыйфасында биш елдан да ким булмаган дәүләт хезмәте стажы булмаган очракта, тиешле еллар эшләгән өчен пенсия картлық буенча иминият пенсиясенә «Иминият пенсияләре турында» Федераль законның 16 статьясындагы 1 өлеше нигезендә билгеләнеп беркетелгән түләүгә тиң күләмдә билгеләнә.»;

2) 5 өлешне түбәндәгө редакциядә бәян итәргә:

«5. Бетерелгән һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт граждан хезмәте вазыйфалары реестры нигезендә теркәү номеры булмаган дәүләт хезмәте вазыйфаларының һәм Татарстан Республикасы дәүләт граждан хезмәте вазыйфалары реестрында күрсәтелгән вазыйфаларның нисбәте Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты билгеләгән тәртиптә билгеләнә.»;

3) 9 өлешне түбәндәгө редакциядә бәян итәргә:

«9. Тиешле еллар эшләгән өчен пенсияләре билгеләү, аларның күләмен яңадан исәпләп чыгару һәм түләү, китереп тапшыруны оештыруны да кертеп, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты вәкаләт биргән орган тарафыннан башкарыла. Тиешле еллар эшләгән өчен пенсия аны алучыларга Россия Федерациясе территориясендә кредит оешмаларындагы счетларга күчерү яисә Татарстан Республикасы территориясендә дайми яшәү урыны буенча почта элемтәсе оешмасы аша китереп бирү юлы белән түләнә. Пенсияне алу ысулын гариза бирүче сайлый, һәм ул тиешле еллар эшләгән өчен пенсия билгеләү турында гаризада күрсәтелә.»;

4) 12 өлешнең беренче абзацында «әлеге статьяның 4 өлеше кагыйдәләре буенча исәпләнгән» сүзләрен төшереп калдырырга.

2 статья

«Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфалары турында» 2006 елның 4 мартаиндагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына (Татарстан

Дәүләт Советы Жыелма басмасы, 2006, № 3 (I өлеш); 2007, № 7 (I өлеш); 2008, № 7 (II өлеш), № 12 (I өлеш); 2009, № 12 (II өлеш); 2010, № 1 – 2, № 4 (I өлеш); 2011, № 5; 2012, № 7 (I өлеш); 2013, № 2 (I өлеш), № 3, № 11 (I өлеш); 2014, № 5, № 6 (II өлеш), № 7, № 12 (II өлеш); 2015, № 11 (I өлеш); 2016, № 4, № 6 (I өлеш); Татарстан Республикасы законнар жыелмасы, 2017, № 52 (I өлеш); 2018, № 1 (I өлеш); 2020, № 37 (I өлеш), № 87 (I өлеш); 2021, № 57 (I өлеш); 2022, № 83 (I өлеш); 2023, № 27 (I өлеш), № 35 (I өлеш), № 73 (I өлеш), № 92 (I өлеш) түбәндәгे үзгәрешләрне кертергә:

1) 13 статьяның 1 өлешендә:

а) беренче абзацта «эш (хезмәт) стажына бәйсез рәвештә,» сүзләрен «вазыйфада булуның кимендә бер тулы срокы узгач, ә инвалидлык буенча пенсия билгеләнгәндә вәкаләтләрне үтәү срокына бәйсез рәвештә» сүзләренә алмаштырырга;

б) түбәндәге эчтәлекле абзац өстәргә:

«Татарстан Республикасы иң югары вазыйфаи заты үз вәкаләтләрен бер тулы сротан артык башкарган очракта, гомер буе ай саен түләнә торган айлык акчалата гомуми хезмәт хакы Татарстан Республикасы Рәисенең айлык акчалата гомуми исәпләнгән хезмәт хакының 100 проценты күләмендә билгеләнә.»;

2) 13¹ статьяның 1 өлешендә:

а) беренче абзацны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1. Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Рәисе вазыйфасында булуның кимендә бер тулы срокы узгач вәкаләтләрен башкаруны туктаткан затка, Татарстан Республикасы Премьер-министры вәкаләтләрен башкаруны туктаткан затка, әлеге вазыйфада кимендә биш ел булу шарты белән, ә инвалидлык буенча пенсия билгеләнгәндә аларның вәкаләтләрне үтәү срокына бәйсез рәвештә:»;

б) 1 пунктны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1) Татарстан Республикасының тиешле дәүләт вазыйфасы буенча айлык акчалата гомуми исәпләнгән хезмәт хакының 80 проценты күләмендә пенсиягә өстәмә билгеләнә. Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Рәисе үз вәкаләтләрен бер тулы сротан артык башкарған, Татарстан Республикасы Премьер-министры вазыйфада биш елдан артык булган очракта, гомер буе ай саен түләнә торган айлык акчалата гомуми хезмәт хакы Татарстан Республикасының тиешле дәүләт вазыйфасы буенча айлык акчалата гомуми исәпләнгән хезмәт хакының 100 проценты күләмендә билгеләнә;»;

3) 15 статьяда:

а) 1 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1. Әлеге Закон нигезендә пенсиягә өстәмә алу хокукуна, әгәр әлеге статьяда башкасы каралмаган булса, Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфасын даими нигездә кимендә бер тулы срок биләгән затлар ия була, вәкаләтләрнең дәвамлылыгы Татарстан Республикасы законнарында билгеләнә.

Татарстан Республикасы Рәисе Администрациясе Житәкчесе, Татарстан Республикасы Премьер-министрүрүнүн затларын биләгөн затлар, әгәр әлеге статьяда башкасы каралмаган булса, әлеге вазыйфада кимендә биш ел булу һәм дәүләт хезмәтенең барлық стажы, гомуми алганда, кимендә 15 ел булу шарты белән, әлеге Закон нигезендә пенсиягә өстәмә алу хокукуна ия.

Татарстан Республикасы министры, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең башка органы житәкчесе – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты әгъзасы дәүләт вазыйфаларын биләгөн затлар, әгәр әлеге статьяда башкасы каралмаган булса, әлеге вазыйфада кимендә биш ел булу һәм дәүләт хезмәтенең барлық стажы, гомуми алганда, 20 ел булу шарты белән, әлеге Закон нигезендә пенсиягә өстәмә алу хокукуна ия.

Татарстан Республикасы Хисап палатасы аудиторы, әгәр әлеге статьяда башкасы каралмаган булса, әлеге вазыйфада кимендә алты ел булу һәм дәүләт хезмәтенең барлық стажы, гомуми алганда, 20 ел булу шарты белән, әлеге Закон нигезендә пенсиягә өстәмә алу хокукуна ия.»;

б) түбәндәге эчтәлекле 1¹ өлеш өстәргө:

«1¹. Пенсиягә өстәмә әлеге статьяның 1 өлешендә курсәтелгән Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфаларын биләгөн затларга, алар вәкаләтләрен түбәндәгеләргә бәйле рәвештә туктаткан (шул исәптән вакытыннан алда туктаткан) очракта, билгеләнми:

1) вазыйфадан читләштерүү;

2) ышанычны югалту (ышанычсызлык белдерүү);

3) гаепләүче суд карарының законлы көченә керүе;

4) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

5) федераль законнарда билгеләнгән чикләуләрне һәм тыюларны үтәмәү, йөкләмәләрне башкармау;

6) дәүләт вазыйфасын биләүгә каршы килә торган шартлар ачыклану;

7) дәүләт вазыйфасын биләүгә бәйле вәкаләтләрне үтәмәү яисә тиешенчә үтәмәү;

8) сайлаулар һәм референдумнар турындагы законнарны бозган өчен һәм Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексының 20.3 һәм 20.29 статьяларында каралган административ хокук бозулар кылган өчен административ жәза билгеләү турында суд карарының (курсөтмәсенең) законлы көченә керүе.»;

в) 2 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргө:

«2. Әлеге статьяның 1 өлешендә курсәтелгән Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфаларын биләгөн затларга пенсиягә өстәмә айлык акчалата гомуми исәпләнгән хезмәт хакының 70 проценты күләмендә билгеләнә. Бу чакта пенсиягә өстәмә күләмен исәпләү өчен вәкаләтләре үтәлгән (аларда булган) һәм әлеге Закон нигезендә пенсиягә өстәмә алу хокуку бирә торган Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфасы буенча пенсиягә өстәмә билгеләнгән көнгә әлеге Закон нигезендә билгеләнгән айлык акчалата гомуми хезмәт хакы күләме кулланыла.

Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфаларын биләгөн затларның берничә Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфасы буенча биш елдан да ким булмаган

стажы (вазыйфада бер тулы срок булуы) булганда, пенсиягә өстәмә ул үзе сайлаган Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфасы буенча билгеләнә.

Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфасын, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы комитеты рәисе һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советында профессиональ даими нигездә эшләү өчен сайланган Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутаты вазыйфаларыннан тыш, биләгән һәм әлеге статьяның 1 өлеше нигезендә пенсиягә өстәмә алу хокукуна ия булган затларга Татарстан Республикасының әлеге дәүләт вазыйфасын яисә Татарстан Республикасының башка дәүләт вазыйфаларын пенсиягә өстәмә билгеләү өчен кирәkle сроктан артып киткән даими нигездә биләгән һәр ел өчен пенсиягә өстәмә күләме 3 процентка арта. Бу чакта пенсиягә өстәмә күләме пенсиягә өстәмә билгеләнгән көнгә айлық акчалата гомуми исәпләнгән хезмәт хакының 100 процентыннан артык була алмый.

Татарстан Республикасы Дәүләт Советы комитеты рәисе дәүләт вазыйфасын биләгән һәм әлеге статьяның 1 өлеше нигезендә пенсиягә өстәмә алу хокукуна ия булган затларга әлеге вазыйфанды яисә Татарстан Республикасының башка дәүләт вазыйфаларын пенсиягә өстәмә билгеләү өчен кирәkle сроктан артып киткән даими нигездә биләгән һәр ел өчен пенсиягә өстәмә күләме 2 процентка арта. Бу чакта пенсиягә өстәмә күләме пенсиягә өстәмә билгеләнгән көнгә айлық акчалата гомуми исәпләнгән хезмәт хакының 100 процентыннан артык була алмый.

Татарстан Республикасы Дәүләт Советында профессиональ даими нигездә эшләү өчен сайланган һәм әлеге статьяның 1 өлеше нигезендә пенсиягә өстәмә алу хокукуна ия булган Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутаты дәүләт вазыйфасын биләгән затларга әлеге вазыйфанды яисә Татарстан Республикасының башка дәүләт вазыйфаларын пенсиягә өстәмә билгеләү өчен кирәkle сроктан артып киткән даими нигездә биләгән һәр ел өчен пенсиягә өстәмә күләме 1 процентка арта. Бу чакта пенсиягә өстәмә күләме пенсиягә өстәмә билгеләнгән көнгә айлық акчалата гомуми исәпләнгән хезмәт хакының 100 процентыннан артык була алмый.».

3 статья

«Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә аширу гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 6 статьясына (Татарстан Дәүләт Советы Жыелма басмасы, 2009, № 2; 2010, № 1 – 2; 2011, № 5; 2012, № 12 (II өлеш); 2014, № 6 (II өлеш), № 12 (II өлеш); Татарстан Республикасы законнар жыелмасы, 2018, № 1 (I өлеш); 2019, № 2 (I өлеш); 2020, № 26 (I өлеш), № 87 (I өлеш); 2021, № 77 (I өлеш); 2022, № 3 (I өлеш); 2023, № 92 (I өлеш) түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1) 2 өлештә:

а) бишенче абзацны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«РК – исәп-хисап коэффициенты, ул муниципаль район һәм шәһәр округы башлыгы, башлык урынбасары вазыйфаларын биләгән затлар өчен – 1,5, жирле үзидарә органнарында башка муниципаль вазыйфаларны биләгән затлар өчен – 1;»;

б) алтынчы абзацны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«КС – стаж коэффициенты, ул муниципаль вазыйфаларны кимендә биш ел йә жирле үзидарә органы вәкаләтләренең бер тулы срокы, әмма кимендә өч ел, биләгәндә – 0,7. Муниципаль вазыйфанды биш елдан йә жирле үзидарә органы вәкаләтләренең бер тулы срокыннан артык, әмма кимендә өч ел, биләүнең һәр тулы елы өчен пенсиягә өстәмә күләме айлык акчалата түләүнең 3 процента арта.»;

в) түбәндәге эчтәлекле абзац өстәргә:

«Муниципаль вазыйфаларны биләгән затның берничә муниципаль вазыйфа буенча биш елдан да ким булмаган стажы (вазыйфада бер тулы срок булуы) булганда, пенсиягә өстәмә ул үзе сайлаган муниципаль вазыйфа буенча билгеләнә.»;

2) 3 өлештә:

- а) беренче абзацта «дәүләт» сүзен төшереп калдырырга;
- б) 1 пунктта «дәүләт» сүзен төшереп калдырырга;
- в) 1 пунктта «дәүләт» сүзен төшереп калдырырга;

3) 5 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«5. Татарстан Республикасы министры пенсиясенә өстәмә күләме әлеге статьяның 3 өлеше максатларында түбәндәге тәртиптә билгеләнә:

1) муниципаль вазыйфанды кимендә биш ел йә жирле үзидарә органы вәкаләтләренең бер тулы срокы, әмма кимендә өч ел, биләгән затка карата – дәүләт вазыйфасын кимендә биш ел биләгән һәм дәүләт хезмәтенең барлык стажы, гомуми алганда, кимендә 20 ел булган Татарстан Республикасы министры пенсиясенә өстәмә күләме буенча;

2) муниципаль вазыйфанды биш елдан йә жирле үзидарә органы вәкаләтләренең бер тулы срокыннан артык, әмма кимендә өч ел, биләгән затка карата – Татарстан Республикасы министры пенсиясенә әлеге статьяның 5 өлешендәге 1 пункты нигезендә билгеләнгән өстәмә күләме муниципаль вазыйфанды биш елдан йә жирле үзидарә органы вәкаләтләренең бер тулы срокыннан артык, әмма кимендә өч ел, биләүнең һәр елы өчен 3 процента арта.

Бу чакта Татарстан Республикасы министры пенсиясенә өстәмә күләме пенсиягә өстәмә билгеләнгән көнгә айлык исәпләнгән акчалата түләүнең 100 процентаеннан артык була алмый.»;

4) 6 өлештә «дәүләт» сүзен төшереп калдырырга;

5) 8 өлешне үз көчен югалткан дип танырга.

4 статья

Муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексына (Татарстан Дәүләт Советы Жыелма басмасы, 2013, № 6 (II өлеш); 2014, № 5, № 6 (II өлеш),

№ 12 (II өлеш); 2015, № 7 (I өлеш); 2016, № 4, № 7 – 8, № 9 (II өлеш); Татарстан Республикасы законнар жыелмасы, 2017, № 1 (I өлеш), № 17 (I өлеш), № 52 (I өлеш), № 55 (I өлеш), № 94 (I өлеш); 2018, № 1 (I өлеш), № 29 (I өлеш), № 54 (I өлеш), № 78 (I өлеш); 2019, № 2 (I өлеш), № 19 (I өлеш), № 49 (I өлеш); 2020, № 4 (I өлеш), № 37 (I өлеш), № 57 (I өлеш), № 87 (I өлеш); 2021, № 1 (I өлеш), № 57 (I өлеш); 2022, № 3 (I өлеш), № 24 (I өлеш); 2023, № 11 (I өлеш), № 27 (I өлеш), № 73 (I өлеш), № 81 (I өлеш), № 92 (I өлеш); 2024, № 18 (I өлеш), № 34 (I өлеш) түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1) 28 статьяда:

а) 4 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«4. Тиешле еллар эшләгән өчен пенсияне тиешле елда билгеләү өчен кирәкле дәвамлылыгы өлеге Кодекска 5 нче күшымта нигезендә билгеләнә торган муниципаль хезмәт стажы булганда, муниципаль хезмәткәрләргә тиешле еллар эшләгән өчен пенсия Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестрында бер теркәү номеры булган, гомуми эшләү вакыты биш елдан да ким булмаган муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча муниципаль хезмәткәрнең айлык акчалата тулы кеременең 35 процента күләмендә билгеләнә. Бу чакта тиешле еллар эшләгән өчен пенсия күләмен исәпләү өчен муниципаль хезмәтнең өлеге вазыйфасы буенча айлык акчалата тулы керемнең тиешле еллар эшләгән өчен пенсия билгеләнгән көнгә өлеге Кодекс нигезендә билгеләнгән күләме кулланыла.

Муниципаль хезмәткәрнең берничә муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча биш елдан да ким булмаган стажы булганда, тиешле еллар эшләгән өчен пенсия ул үзе сайлаган муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча билгеләнә.

Тиешле еллар эшләгән өчен пенсия билгеләү өчен кирәкле муниципаль хезмәт стажыннан артып киткән муниципаль хезмәт стажының һәр тулы елы өчен тиешле еллар эшләгән өчен пенсия күләме муниципаль хезмәтнең өлеге өлешнең беренче абзацы нигезендә билгеләнә торган вазыйфасы буенча айлык акчалата тулы керемнән 3 процентка арта. Бу чакта тиешле еллар эшләгән өчен пенсия күләме эшләү вакыты биш елдан да ким булмаган муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча тиешле еллар эшләгән өчен пенсия билгеләнгән көнгә муниципаль хезмәткәрнең айлык акчалата тулы кеременең 80 процентаеннан артык була алмый.

Бер муниципаль хезмәт вазыйфасында биш елдан да ким булмаган муниципаль хезмәт стажы булмаган очракта, тиешле еллар эшләгән өчен пенсия картлық буенча иминият пенсиясенә «Иминият пенсияләре турында» Федераль законның 16 статьясындагы 1 өлеше нигезендә билгеләнеп беркетелгән түләүгә тиң күләмдә билгеләнә.»;

б) 7 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«7. Бетерелгән һәм (яисә) Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестры нигезендәге теркәү номеры булмаган муниципаль хезмәт вазыйфаларының һәм Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестрында күрсәтелгән вазыйфаларның нисбәте Татарстан Республикасы дәүләт граждан хезмәте вазыйфаларының нисбәтен билгеләү өчен каралган тәртиптә билгеләнә.»;

в) 16 өлешнең беренче абзацында «әлеге статьяның 4 өлеше кагыйдәләре буенча саналган» сүzlәрен төшереп калдырырга;

2) 1 нче күшымтаны түбәндәге редакциядә бәян итәргө:

«Муниципаль хезмәт турында
Татарстан Республикасы
кодексына
1 нче күшымта

Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестры

Вазыйфаның исеме	Вазыйфаның теркәү номеры <*>
------------------	------------------------------------

I КИСӘК **МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНДА** **МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ ВАЗЫЙФАЛАРЫ**

1 бүлек. Вәкиллекле орган аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең югары вазыйфалары	
Аппарат житәкчесе (эшләр идарәчесе)	01-1-01
2. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мөдире)	01-2-02
3. Муниципаль хезмәтнең әйдәп баручы вазыйфалары	
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мөдире) урынбасары	01-3-03
Мөстәкыйль сектор урынбасары	01-3-04
Муниципаль район башлыгы ярдәмчесе	01-3-05
Муниципаль район башлыгы киңәшчесе	01-3-06
Мөстәкыйль бүлек составындагы сектор мөдире	01-3-07
4. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Бүлекнен, секторның баш белгече	01-4-08
Бүлекнен, секторның әйдәп баручы белгече	01-4-09
5. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
Бүлекнен, секторның 1 категорияле белгече	01-5-10
Бүлекнен, секторның 2 категорияле белгече	01-5-11
Бүлек, сектор белгече	01-5-12

2 бүлек. Башкарма комитетта, башкарма комитет аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең югары вазыйфалары

Башкарма комитет житәкчесе	01-1-13
Башкарма комитет житәкчесенең беренче урынбасары	01-1-14
Башкарма комитет житәкчесе урынбасары	01-1-15
Башкарма комитет аппараты житәкчесе (эшләр идарәчесе)	01-1-16
2. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	
Идарә башлыгы	01-2-17
Мөстәкүйль бүлек башлыгы (мәдире)	01-2-18
Башка структур бүлекчә житәкчесе	01-2-19
3. Муниципаль хезмәтнең әйдәп баручы вазыйфалары	
Идарә башлыгы урынбасары	01-3-20
Мөстәкүйль бүлек башлыгы (мәдире) урынбасары	01-3-21
Башка структур бүлекчә житәкчесе урынбасары	01-3-22
Мөстәкүйль сектор мәдире	01-3-23
Башкарма комитет житәкчесе ярдәмчесе	01-3-24
Башкарма комитет житәкчесе кинәшчесе	01-3-25
Идарә составындагы бүлек башлыгы	01-3-26
Идарә составындагы сектор мәдире	01-3-27
Мөстәкүйль бүлек составындагы сектор мәдире	01-3-28
4. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Идарәнен, бүлекнен, секторның, башка структур бүлекчәнен баш белгече	01-4-29
Идарәнен, бүлекнен, секторның, башка структур бүлекчәнен әйдәп баручы белгече	01-4-30
5. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
Идарәнен, бүлекнен, секторның, башка структур бүлекчәнен 1 категорияле белгече	01-5-31
Идарәнен, бүлекнен, секторның, башка структур бүлекчәнен 2 категорияле белгече	01-5-32
Идарә, бүлек, сектор, башка структур бүлекчә белгече	01-5-33

3 бүлек. Жирле үзидарәнең башка органында, жирле үзидарәнең башка органы аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең югары вазыйфалары	
Жирле үзидарәнең башка органы житәкчесе	01-1-34
Жирле үзидарәнең башка органы житәкчесе урынбасары	01-1-35
2. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	
Мөстәкүйль бүлек башлыгы (мәдире)	01-2-36
3. Муниципаль хезмәтнең әйдәп баручы вазыйфалары	
Мөстәкүйль бүлек башлыгы (мәдире) урынбасары	01-3-37
Мөстәкүйль сектор мәдире	01-3-38
Мөстәкүйль бүлек составындагы сектор мәдире	01-3-39
Контроль-исәпләү органы аппараты баш инспекторы	01-3-40
4. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	

Бүлекнең, секторның баш белгече	01-4-41
Бүлекнең, секторның әйдәп баручы белгече	01-4-42
Контроль-исәпләү органы аппараты әйдәп баручы инспекторы	01-4-43
5. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
Бүлекнең, секторның 1 категорияле белгече	01-5-44
Бүлекнең, секторның 2 категорияле белгече	01-5-45
Бүлек, сектор белгече	01-5-46
Контроль-исәпләү органы аппараты инспекторы	01-5-47

II КИСӘК
ШӘНЭР ОКРУГЫНДА
МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ ВАЗЫЙФАЛАРЫ

4 бүлек. Вәкиллекле орган аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең югары вазыйфалары	
Аппарат житәкчесе	02-1-01
Эшләр идарәчесе	02-1-02
2. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	
Идарә башлыгы	02-2-03
Идарә башлыгының беренче урынбасары	02-2-04
Идарә башлыгы урынбасары	02-2-05
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мөдире)	02-2-06
Башка структур бүлекчә житәкчесе	02-2-07
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мөдире) урынбасары	02-2-08
3. Муниципаль хезмәтнең әйдәп баручы вазыйфалары	
Шәһәр округы башлыгы ярдәмчесе	02-3-09
Шәһәр округы башлыгы киңәшчесе	02-3-10
4. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Идарәнең, бүлекнең, башка структур бүлекчәнең баш белгече	02-4-11
Идарәнең, бүлекнең, башка структур бүлекчәнең әйдәп баручы белгече	02-4-12
5. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
Идарәнең, бүлекнең, башка структур бүлекчәнең 1 категорияле белгече	02-5-13
Идарәнең, бүлекнең, башка структур бүлекчәнең 2 категорияле белгече	02-5-14
Идарә, бүлек, башка структур бүлекчә белгече	02-5-15

5 бүлек. Башкарма комитетта, башкарма комитет аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең югары вазыйфалары	
Башкарма комитет житәкчесе	02-1-16
Башкарма комитет житәкчесенең беренче урынбасары	02-1-17
Башкарма комитет житәкчесе урынбасары	02-1-18
Башкарма комитет аппараты житәкчесе	02-1-19

Башкарма комитетның район администрациясе башлығы	02-1-20
Башкарма комитет территориясе префекты	02-1-21
Башкарма комитетның эшләр идарәчесе	02-1-22
Башкарма комитет аппараты житәкчесе урынбасары	02-1-23
Башкарма комитетның эшләр идарәчесе урынбасары	02-1-24
2. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	
Идарә башлығы	02-2-25
Башка структур бүлекчә житәкчесе	02-2-26
Башкарма комитетның район администрациясе башлығы беренче урынбасары	02-2-27
Идарә башлыгының беренче урынбасары	02-2-28
Башка структур бүлекчә житәкчесенең беренче урынбасары	02-2-29
Идарә башлығы урынбасары	02-2-30
Башка структур бүлекчә житәкчесе урынбасары	02-2-31
Башкарма комитетның район администрациясе башлығы урынбасары	02-2-32
Мөстәкыйль бүлек башлығы (мөдире)	02-2-33
Башкарма комитетның район администрациясе аппараты житәкчесе	02-2-34
Мөстәкыйль бүлек башлығы (мөдире) урынбасары	02-2-35
3. Муниципаль хезмәтнең өйдәп баручы вазыйфалары	
Мөстәкыйль бүлек мөдире	02-3-36
Башкарма комитет житәкчесе ярдәмчесе	02-3-37
Башкарма комитет житәкчесе кинәшчесе	02-3-38
Идарә, башка структур бүлекчә составындагы бүлек башлығы	02-3-39
Идарә, башка структур бүлекчә составындагы бүлек башлығы урынбасары	02-3-40
Башкарма комитетның район администрациясе бүлеге башлығы	02-3-41
Идарә, башка структур бүлекчә составындагы сектор мөдире	02-3-42
Мөстәкыйль бүлек составындагы сектор мөдире	02-3-43
Башкарма комитетның район администрациясе бүлеге башлығы урынбасары	02-3-44
4. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Идарәнең, бүлекнең, секторның, башка структур бүлекчәнең баш белгече	02-4-45
Идарәнең, бүлекнең, секторның, башка структур бүлекчәнең өйдәп баручы белгече	02-4-46
5. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
Идарәнең, бүлекнең, секторның, башка структур бүлекчәнең 1 категорияле белгече	02-5-47
Идарәнең, бүлекнең, секторның, башка структур бүлекчәнең 2 категорияле белгече	02-5-48
Идарә, бүлек, сектор, башка структур бүлекчә белгече	02-5-49
6 бүлек. Жирле үзидарәнең башка органында, жирле үзидарәнең башка органы аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары	

1. Муниципаль хезмәтнең югры вазыйфалары	
Жирле үзидарәнең башка органы житәкчесе	02-1-50
Жирле үзидарәнең башка органы житәкчесе беренче урынбасары	02-1-51
Жирле үзидарәнең башка органы житәкчесе урынбасары	02-1-52
2. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	
Идарә башлыгы	02-2-53
Идарә башлыгы урынбасары	02-2-54
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мәдире)	02-2-55
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мәдире) урынбасары	02-2-56
3. Муниципаль хезмәтнең әйдәп баручы вазыйфалары	
Мөстәкыйль сектор мәдире	02-3-57
Идарә составындагы бүлек башлыгы	02-3-58
Идарә составындагы сектор мәдире	02-3-59
Мөстәкыйль бүлек составындагы сектор мәдире	02-3-60
Контроль-исәпләү органы аппараты баш инспекторы	02-3-61
4. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Идарәнең, бүлекнең, секторның баш белгече	02-4-62
Идарәнең, бүлекнең, секторның әйдәп баручы белгече	02-4-63
Контроль-исәпләү органы аппаратының әйдәп баручы инспекторы	02-4-64
5. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
Идарәнең, бүлекнең, секторның 1 категорияле белгече	02-5-65
Идарәнең, бүлекнең, секторның 2 категорияле белгече	02-5-66
Идарә, бүлек, сектор белгече	02-5-67
Контроль-исәпләү органы аппараты инспекторы	02-5-68

III КИСӘК
РЕСПУБЛИКА ЭҢӘМИЯТЕНДӘГЕ ШӘНӘР НИГЕЗЕНДӘ
ТӨЗЕЛГӘН ШӘНӘР ЖИРЛЕГЕНДӘ
МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ ВАЗЫЙФАЛАРЫ

7 бүлек. Вәкиллекле орган аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең югры вазыйфалары	
Аппарат башлыгы (эшләр идарәчесе)	03-1-01
2. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мәдире)	03-2-02
3. Муниципаль хезмәтнең әйдәп баручы вазыйфалары	
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мәдире) урынбасары	03-3-03
Шәһәр жирлеге башлыгы ярдәмчесе	03-3-04
Шәһәр жирлеге башлыгы киңәшчесе	03-3-05
4. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Бүлекнең баш белгече	03-4-06
Бүлекнең әйдәп баручы белгече	03-4-07
5. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	

Бүлекнең 1 категорияле белгече	03-5-08
Бүлекнең 2 категорияле белгече	03-5-09
Бүлек белгече	03-5-10

8 бүлек. Башкарма комитеттә, башкарма комитет аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең югары вазыйфалары	
Башкарма комитет житәкчесе	03-1-11
Башкарма комитет житәкчесе урынбасары	03-1-12
2. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	
Башкарма комитет аппараты житәкчесе (эшләр идарәчесе)	03-2-13
Идарә башлыгы	03-2-14
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мәдире)	03-2-15
Башка структур бүлекчә житәкчесе	03-2-16
3. Муниципаль хезмәтнең әйдәп баручы вазыйфалары	
Идарә башлыгы урынбасары	03-3-17
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мәдире) урынбасары	03-3-18
Башка структур бүлекчә житәкчесе урынбасары	03-3-19
Мөстәкыйль сектор мәдире	03-3-20
Башкарма комитет житәкчесе ярдәмчесе	03-3-21
Башкарма комитет житәкчесе киңәшчесе	03-3-22
Идарә составындагы бүлек башлыгы	03-3-23
Идарә составындагы сектор мәдире	03-3-24
Мөстәкыйль бүлек составындагы сектор мәдире	03-3-25
4. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Идарәнен, бүлекнен, секторның, башка структур бүлекчәнен баш белгече	03-4-26
Идарәнен, бүлекнен, секторның, башка структур бүлекчәнен әйдәп баручы белгече	03-4-27
5. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
Идарәнен, бүлекнен, секторның, башка структур бүлекчәнен 1 категорияле белгече	03-5-28
Идарәнен, бүлекнен, секторның, башка структур бүлекчәнен 2 категорияле белгече	03-5-29
Идарә, бүлек, сектор, башка структур бүлекчә белгече	03-5-30

9 бүлек. Жирле үзидарәнен башка органында, жирле үзидарәнен башка органы аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең югары вазыйфалары	
Жирле үзидарәнен башка органы житәкчесе	03-1-31
Жирле үзидарәнен башка органы житәкчесе урынбасары	03-1-32
2. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	

Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мәдире)	03-2-33
3. Муниципаль хезмәтнең әйдәп баручы вазыйфалары	
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мәдире) урынбасары	03-3-34
Мөстәкыйль сектор мәдире	03-3-35
Мөстәкыйль бүлек составындагы сектор мәдире	03-3-36
4. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Бүлекнен, секторның әйдәп баручы белгече	03-4-37
5. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
Бүлекнен, секторның 1 категорияле белгече	03-5-38
Бүлекнен, секторның 2 категорияле белгече	03-5-39
Бүлек, сектор белгече	03-5-40

IV КИСӘК

РАЙОН ЭҢӘМИЯТЕНДӘГЕ ШӘҢӘР НИГЕЗЕНДӘ ТӨЗЕЛГӘН ШӘҢӘР ЖИРЛЕГЕНДӘГЕ МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ ВАЗЫЙФАЛАРЫ

10 бүлек. Вәкиллекле орган аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең югары вазыйфалары	
Аппарат житәкчесе (эшләр идарәчесе)	04-1-01
2. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мәдире)	04-2-02
3. Муниципаль хезмәтнең әйдәп баручы вазыйфалары	
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мәдире) урынбасары	04-3-03
4. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Бүлекнен баш белгече	04-4-04
Бүлекнен әйдәп баручы белгече	04-4-05
5. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
Бүлекнен 1 категорияле белгече	04-5-06
Бүлекнен 2 категорияле белгече	04-5-07
Бүлек белгече	04-5-08

11 бүлек. Башкарма комитетта, башкарма комитет аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең югары вазыйфалары	
Башкарма комитет житәкчесе	04-1-09
Башкарма комитет житәкчесе урынбасары	04-1-10
2. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	
Башкарма комитет аппараты житәкчесе (эшләр идарәчесе)	04-2-11
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мәдире)	04-2-12
Башка структур бүлекчә житәкчесе	04-2-13
3. Муниципаль хезмәтнең әйдәп баручы вазыйфалары	
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мәдире) урынбасары	04-3-14

Башка структур бүлекчә житәкчесе урынбасары	04-3-15
4. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Бүлекнең, башка структур бүлекчәнең баш белгече	04-4-16
Бүлекнең, башка структур бүлекчәнең әйдәп баручы белгече	04-4-17
5. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
Бүлекнең, башка структур бүлекчәнең 1 категорияле белгече	04-5-18
Бүлекнең, башка структур бүлекчәнең 2 категорияле белгече	04-5-19
Бүлек, башка структур бүлекчә белгече	04-5-20

12 бүлек. Жирле үзидарәнең башка органында, жирле үзидарәнең башка органы аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең югары вазыйфалары	
Жирле үзидарәнең башка органы житәкчесе	04-1-21
Жирле үзидарәнең башка органы житәкчесе урынбасары	04-1-22
2. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мөдире)	04-2-23
3. Муниципаль хезмәтнең әйдәп баручы вазыйфалары	
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мөдире) урынбасары	04-3-24
4. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Әйдәп баручы белгеч	04-4-25
5. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
Бүлекнең 1 категорияле белгече	04-5-26
Бүлекнең 2 категорияле белгече	04-5-27
Бүлек белгече	04-5-28

**V КИСӘК
ШӘНЭР ТИБҮНДАГЫ ПОСЕЛОК
НИГЕЗЕНДӘ ТӨЗЕЛГӘН ШӘНЭР ЖИРЛЕГЕНДӘ
МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ ВАЗЫЙФАЛАРЫ**

13 бүлек. Вәкиллекле орган аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мөдире)	05-2-01
2. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Бүлекнең әйдәп баручы белгече	05-4-02
3. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
Бүлекнең 1 категорияле белгече	05-5-03
Бүлекнең 2 категорияле белгече	05-5-04
Бүлек белгече	05-5-05

14 бүлек. Башкарма комитетта, башкарма комитет аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең югары вазыйфалары	
Башкарма комитет житәкчесе	05-1-06
Башкарма комитет житәкчесе урынбасары	05-1-07
2. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мәдире)	05-2-08
3. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Әйдәп баручы белгеч	05-4-09
4. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
Бүлекнәң 1 категорияле белгече	05-5-10
Бүлекнәң 2 категорияле белгече	05-5-11
Бүлек белгече	05-5-12

15 бүлек. Жирле үзидарәнең башка органында, жирле үзидарәнең башка органы аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең югары вазыйфалары	
Жирле үзидарәнең башка органы житәкчесе	05-1-13
Жирле үзидарәнең башка органы житәкчесе урынбасары	05-1-14
2. Муниципаль хезмәтнең баш вазыйфалары	
Мөстәкыйль бүлек башлыгы (мәдире)	05-2-15
3. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Бүлекнәң әйдәп баручы белгече	05-4-16
4. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
Бүлекнәң 1 категорияле белгече	05-5-17
Бүлекнәң 2 категорияле белгече	05-5-18
Бүлек белгече	05-5-19

**VI КИСӘК
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНДӘГЕ
МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ ВАЗЫЙФАЛАРЫ**

16 бүлек. Вәкиллекле орган аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Әйдәп баручы белгеч	06-4-01
2. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
1 категорияле белгеч	06-5-02
2 категорияле белгеч	06-5-03
Белгеч	06-5-04

17 бүлек. Башкарма комитет аппаратында муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәтнең югары вазыйфалары	
Башкарма комитет житәкчесе	06-1-05

Башкарма комитет житәкчесе урынбасары (секретарь)	06-1-06
2. Муниципаль хезмәтнең өлкән вазыйфалары	
Әйдәп баручы белгеч	06-4-07
3. Муниципаль хезмәтнең кече вазыйфалары	
1 категорияле белгеч	06-5-08
2 категорияле белгеч	06-5-09
Белгеч	06-5-10

<*> Муниципаль хезмәт вазыйфасының теркәү номерында беренче ике сан – кисәкнең тәртип номерына, өченчесе – вазыйфа төркеменә (югары – 1, баш – 2, әйдәп баручы – 3, өлкән – 4, кече – 5), дүртенче һәм бишенче саннар вазыйфасының кисәктәге тәртип номерына туры килә.».

5 статья

1. Элеге Закон рәсми басылып чыккан көненнән соң 10 көн узгач үз көченә керә.

2. Элеге Закон үз көченә кергән көнгә кадәр билгеләнгән тиешле еллар эшләгән өчен пенсияләр, пенсиягә өстәмәләр күләме, элеге Закон нигезләмәләрен исәпкә алып, элеге Закон үз көченә кергән көннән яңадан исәпләнергә тиеш. Эгәр тиешле еллар эшләгән өчен пенсия, пенсиягә өстәмә күләме, элеге Закон нигезендә яңадан саналганда, элек билгеләнгәннәр белән чагыштырганда кимесә, алар элеккеге күләмдә түләнә.

Татарстан Республикасы
Рәисе

Р.Н. Миннеханов

Казан, Кремль
2024 ел, 18 июнь
№ 48-ТРЗ